

बैजनाथ गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा र सुविधाको
प्रभावकारिता
विषयक
सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम
२०८१ पौष २६ मते
कार्यक्रम प्रमति-प्रतिवेदन

सुनुवाईको एक झलक

आयोजक

बैजनाथ गाउँपालिका, बाँके

सहजिकरण

बास नेपाल

बैजनाथ माउपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा र सुविधाको प्रभावकारिता विषयक

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम, २०८१ पौष २६ गते

कार्यक्रम प्रगति-प्रतिवेदन

१. सहजिकरण गर्ने संस्थाको परिचय :-

बास नेपाल विगत २५ वर्ष देखि सामाजिक रुपान्तरणका लागि क्रियाशिल गैर सरकारी संस्था हो । २०५७ मंसिर २४ गते स्थापित यो संस्था देशमा व्याप्त भ्रष्टाचार, अनियमितता, ढिलासुस्ति, घुसखोरी जस्ता बेथितिका विरुद्ध सशक्त रुपमा क्रियाशिल रहदै आएको छ । ७७ जिल्ला शाखा, ४९ उपशाखा, २० ईकाई र ५ हजार बढी युवाहरु आवद्ध भएको यस संस्थाले असल शासन, सामाजिक जवाफदेहिता, सामाजिक सद्भाव, सामुदायिक सुरक्षा, युवा सशक्तिकरण, स्वयंसेवा, बाल अधिकार, बाल संरक्षण, लैंगिक हिंसा न्यूनिकरण, सामुदायिक सशक्तिकरण, सञ्चार र संस्थागत विकासका क्षेत्रमा काम गर्दै आईरहेकोछ । बास नेपाल भ्रष्टाचार विरुद्धको विश्वव्यापी संस्था ट्रान्सपरेन्सी ईन्टरनेशनल नेपालको आवद्ध संस्था हो ।

२. कार्यक्रमको पृष्ठभूमि :-

राज्य संचालनको गुणस्तरीयताले जनताको जीवनमा निरन्तर प्रभाव पार्दछ । लोकतन्त्रमा सरकारले नागरिकप्रति जवाफदेहि भएर उनीहरुको चित्त बुझाउनु पर्दछ । सार्वजनिक निकायमा बस्नेहरुले कस्तो काम गरिरहेका छन् भनेर नागरिकले चासो राखिरहेका हुन्छन् । त्यसैले राज्य संयन्त्रबाट दिइने सेवा, सुविधा र वस्तुको गुणस्तरका बारेमा सार्वजनिक मञ्चबाट नागरिकले उठाएका प्रश्नको उत्तर दिनु सार्वजनिक पद धारण गरेका व्यक्तिहरुको जवाफदेहिता अन्तर्गत पर्दछ । यस्तो जवाफदेहिता अधिकारमा बसेका जिम्मेवार व्यक्ति र सेवाग्राहि नागरिकका बिच गरिने सार्वजनिक सुनुवाईका माध्यमबाट खोज्न सकिन्छ । यसरी संचालन गरिने सार्वजनीक सुनुवाईबाट सार्वजनिक निकायहरुलाई उनिहरुले गरेको कामको पृष्ठपोषण पनि हुन्छ । सरकारी निकाय र नागरिकको बिचमा रहेको अविश्वास घटेर जान्छ र सार्वजनिक निकायले अगाडि सारेका हरेक काम कारबाहिप्रति नागरिकमा अपनत्वको भावना पनि जाग्छ । त्यसैगरी राज्य संयन्त्रले गर्ने गतिविधीका बारेमा नागरिकहरुले गुण र दोषका आधारमा मुल्यांकन गर्न पाउनु पर्छ, यो लोकतान्त्रिक मुलुकका नागरिकको अधिकार हो । सर्वसाधारण नागरिक र अधिकारमा बसेका व्यक्तिहरुका बीचमा सार्वजनिक चासोको विषयमा हाकाहाकि प्रश्नेत्तर गर्ने सामुदायिक मञ्चलाई सार्वजनिक सुनुवाई भनिन्छ । यसले स्थानीय

नागरिकहरुमा विकास योजना प्रति अपनत्वको भावना विकास गर्नुका साथै पारदर्शिताको अभ्यास गर्दछ। आफ्नो कार्यालयले वर्ष भरीमा सञ्चालन गरेका गतिविधिको प्रभावकारीताका लागि अनिवार्य रूपमा आवधिक तथा वार्षिक समिक्षा तथा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नु पर्ने राज्यले व्यवस्था गरे अनुसार स्थानिय निकाय सार्वजनिक सुनुवाई कार्यविधि -२०६७ समेत लागु भएको छ। नेपालमा सार्वजनिक सुनुवाईको अवधारणा-२०५० साल पौष १३ गते देखि केदार खड्काले सुरुवात गरेको एकआपस टेलिभिजन कार्यक्रमबाट सुरुवात भएको मानिन्छ। पाँच वर्ष सम्म नियमित संचालन भएको सो कार्यक्रमले नेपालमा सार्वजनिक सुनुवाईको अवधारणालाई नागरिकका विच लोकप्रिय बनाएको थियो। सार्वजनिक सुनुवाईले सर्वसाधारण नागरिकलाई अधिकारमा बसेका व्यक्ति नजिक पुग्ने र आफ्ना असन्तुष्टि पोख्ने अवसर दिन्छ। त्यसैले यसलाई सर्वसाधारणको पहुँच अधिकारमा बस्नेहरु सम्म पनि भन्ने गरिन्छ।

सार्वजनिक सुनुवाईको प्रभावकारितालाई ध्यानमा राखेर पहिलो पटक नेपाल सरकारले-२०६२ सालमा सार्वजनिक सुनुवाई सम्बन्धि निर्देशिका नै बनाएर यो संयन्त्रलाई संस्थागत गरेको पाईन्छ। सुनुवाईमा षष्ठ्याडिपरेका, दलित, अल्पसंख्य, अपाङ्गता भएका सर्वसाधारण नागरिकहरुको उपस्थिती उल्लेखनीय हुनुपर्दछ। हाल सार्वजनिक सुनुवाईलाई विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरुले अबलम्बन गरेर आफ्ना कार्यक्रम बनाएर सञ्चालन गरी रहेका छन्। स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ मा पारदर्शिता, जवाफदेहिता र उत्तरदायित्वको लागि सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने प्राबधान गरेको छ। सुशासन ऐन-२०६४ को दफा ३० मा सार्वजनिक सुनुवाई गराउनु पर्ने व्यवस्था गरी कानूनी व्यवस्था गरिएको छ। त्यसैगरी सुशासन नियमावली-२०६५ को नियम १९ ले सार्वजनिक निकायले प्रत्येक ४ महिनामा कमितीमा एउटा सुनुवाई गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ। स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ ले समेत सबै स्थानीय तहहरुले सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने करालाई अंगिकार गरेको छ। पछिल्लो समयमा आएर स्थानीय तहहरुले यो संयन्त्रलाई आत्मसात गरी सार्वजनिक सुनुवाई सञ्चालन गर्दै आएका छन्। सोहि कुरालाई मध्यनजर गर्दै बैजनाथ गाउँपालिकाको आयोजना र बास नेपालको सहजिकरणमा बैजनाथ गाउँपालिकाको आ.व. २०८१/०८२ को अन्तिम चौमासिकमा संचालन गरेका विकास निमार्णका गतिविधि र कार्यालयबाट प्रवाह गरिएका सेवाको प्रभावकारिता बारे खुला छलफलका लागि नेपालगन्ज उपमहानगरपालिका वडा नम्बर १२ मा रहेको सि.एस.टि होटेलमा २०० बढी नगरबासीहरुको सहभागीतामा मिति २०८१ पौष २६ गतेका दिन बैजनाथ गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा र सुविधाको प्रभावकारिता विषयक सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ।

३. कार्यक्रमका उद्देश्यहरु :

- गाउँपालिकाले पहिलो चौमासिकमा गरेका काम र प्रगती बारे जानकारी गराउने।

- गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा र सुविधाका बारेमा गाउँपालिकाबासिहरुसँग छलफल तथा बहस गर्ने ।

- गाउँपालिकाले गरेका कामको प्रभावकारिताका बारेमा पृष्ठपोषण लिने ।

- चौमासिक गतिविधिको समिक्षा गरि भावि कार्ययोजनाका लागि सुझाव संकलन गर्ने ।

- प्राप्त प्रश्न तथा सुझावको आधारमा साभ्ता सार्वजनिक प्रतिबद्धताको घोषणा गर्ने ।

४. कार्यक्रम संचालनका क्रममा अवलम्बन गरिएका विधिहरु :

बैजनाथ गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा र सुविधाको प्रभावकारिता विषयक सार्वजनिक सुनुवाई गर्नु पूर्व देहाय बमोजिमका विधिहरु अवलम्बन गरिएको थियो :

क. प्रस्तावना पेश र सम्झौता : कार्यक्रम संचालन गर्नुपूर्व रित पूर्वक सबै प्रक्रिया पुरा गरी नियमसंगत र प्रक्रियागत रुपमा कार्यक्रम संचालन गर्न बैजनाथ गाउँपालिकाको सार्वजनिक गरेको सूचना बमोजिम प्रस्तावना पेश गरिएको थियो । सो प्रस्तावना माथि पालिकाले मूल्यांकन गर्दै सहजीकरणको लागि बास नेपाललाई छनौट गरि कार्यक्रम संचालन गर्ने कार्य आदेश प्रदान गरेको थियो ।

ख. ऐन, नियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिको अध्ययन :

कार्यक्रम गर्नु पूर्व आयोजक संस्थाका प्रतिनीधि र सहजिकरणको जिम्मा पाएको संस्था बीच स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, सुशासन ऐन २०६४ तथा नियमावली, २०६५, स्थानीय निकाय सार्वजनिक सुनुवाई सहजिकरण कार्यविधि, २०६७, लगायतका निर्देशिका र कार्यविधिहरुको विस्तृत अध्ययन गरिएको थियो भने ऐन, नियमावली र कार्यविधिमा भएका प्रक्रियाका बारेमा आवश्यक छलफल गरिएको थियो ।

ग. मिति, समय र स्थान निर्धारण :

बैजनाथ गाउँपालिका र बास नेपाल बिच भएको छलफल पश्चात गाउँपालिकाको सभाहलमा मिति २०८१ पौष २६ गते दिउसो १:०० बजे देखि कार्यक्रम संचालन गर्ने समय निर्धारण गरिएको थियो ।

घ. कार्यक्रमका लागि सूचना तथा प्रचार प्रसार र पत्राचार :

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम संचालन हुने विषयमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमको व्यापक सूचना प्रवाह र प्रचार प्रसारको लागि बैजनाथ गाउँपालिका मार्फत स्थानीय नागरिकहरु, राजनीतिक दलका प्रमुख प्रतिनिधिहरु तथा सर्वा साधारण नागरिकहरुलाई पत्राचार गरिएको थियो । त्यसैगरी गाउँपालिका तथा बास नेपाल मार्फत नै सामाजिक संजालमा सबैलाई सार्वजनिक सूचना एक हप्ता अगाडी देखि गरिएको थियो । त्यसैगरी पौष २३ गते देखि निरन्तर सबै वडाहरुमा माइकिंग र पत्राचार गरिएको थियो । आम नागरिकहरुको व्यापक सहभागिताका लागि कार्यक्रम हुनु अगाबै सार्वजनिक सूचना

प्रकाशन, निमन्त्रणा पत्र वितरण तथा पत्राचार समेत गरिएको थियो । विशेष गरि वडा कार्यालय र बास स्वयंसेवकहरु मार्फत सबै वडाका स्थानीय नागरिकहरुलाई आमन्त्रण गरिएको थियो ।

५. कार्यक्रम संचालन

बैजनाथ गाउँपालिकाको सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । बास नेपालको सहजिकरणमा गाउँपालिकाको सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम पौष २६ गते सम्पन्न भएको हो ।

आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को पहिलो चौमासिकको सो सार्वजनिक सुनुवाईको अन्तमा ६ बुँदे साभ्ता सार्वजनिक प्रतिबद्धताको घोषणा गरिएको छ ।

घोषणा गरिएका प्रतिबद्धताहरुमा गाउँपालिकाको फोहोर मैला व्यवस्थापनलाई थप प्रभावकारी बनाउन अनुगमन गर्ने, गाउँपालिका, वडाहरु र स्वास्थ्य कार्यालयमा माघ मसान्त भित्र फोहोरमैला बर्गिकरण सहित डष्टविन राख्ने, वडा नम्बर ३ गर्भवति महिलाको थप उपचारकालागि नियम विपरित निजि क्लिनिकमा पठाउने गरेकोगुनासो आएकाले तत्काल पत्राचार गरी त्यस्तो कार्य भएको पाईएमा रोक लगाउने, वडा नम्बर ५ मा निर्माणाधीन बाध गत वर्षनै कार्य सम्पन्न भई सञ्चालनमा आउनुपर्नेमा हाल सम्म सम्पन्न नभएको तत्काल अनुगमन गरी चालु आव भित्र कार्य सम्पन्न गरी सञ्चालनमा ल्याउने, चादनी देखि उत्तर तर्फको कल्भर्ट चालु आर्थिक वर्षमा निर्माण सम्पन्न गर्ने, बैजनाथ २ मा हाट बजार सञ्चालनमा गर्नुपर्ने माग भएकोमा सम्भाव्यता अध्ययन गरी आवश्यक पहल गर्ने र गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने लक्षित बर्ग उत्थान कार्यक्रमको प्रभावकारीताको लागि नियमित अनुगमन गर्ने, कृषि तथा पशुसेवा कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राखि कार्य गर्ने रहेका छन् ।

प्रतिबद्धताहरुमा अध्यक्ष प्रकाश बहादुर शाही, उपाध्यक्ष निर्मला रोकाय, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत धर्मराज न्यौपाने, कार्यपालिका सदस्य, वडा अध्यक्षहरु र शाखा प्रमुखहरुले हस्ताक्षर गरेका थिए ।

बास नेपालका कार्यक्रम प्रबन्धक मन भण्डारीले सहजिकरण गरेको कार्यक्रममा स्वागत तथा कार्यक्रमको उद्देश्यमाथि प्रकाश बास नेपालका केन्द्रीय उपाध्यक्ष शिव कुमार बर्माले गरेका थिए । सुनुवाईमा ३२७ वढीको सहभागिता रहेको थियो ।

६. कार्यक्रममा उठान भएका सवालहरु

सार्वजनिक सुनुवाईमा सहभागीहरुले शिक्षा तथा स्वास्थ्य सेवा, कृषि, लक्षित वर्ग उत्थान कार्यक्रम, विकास निर्माण, अनुगमन लगाएतका क्षेत्रको समग्र समस्या लगायतका दर्जनौं विषयहरुमा जिज्ञासा, गुनासो तथा प्रश्न राखेका थिए ।

७. प्रतिबद्धताको सार्वजनिकरण

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि सार्वजनिक सुनुवाईमा उठेका सवाल वा विषयहरु, सुनुवाईको क्रममा सोधिएका प्रश्न तथा जवाफको आधारमा सुधारको लागि ६ बुँदे साभ्ता सार्वजनिक

प्रतिबद्धताहरुको घोषणा गरिएको थियो । ६ बुँदे प्रतिबद्धताहरु प्रतिवेदनको अनुसूचीमा संलग्न गरिएको छ ।

८. सार्वजनिक सुनुवामा सहभागिहरु उपस्थिती संख्या:

बैजनाथ गाउँपालिकाको आयोजना र बासको सहजिकरणमा सम्पन्न सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा बैजनाथ गाउँपालिकाका सबै वडाबाट सेवाग्राही, सदस्यहरु, विभिन्न सञ्जालका प्रतिनिधि, राजनीतिक दलका प्रमुख एवं प्रतिनिधि, शिक्षक, विद्यार्थी, बुद्धिजिवी, विभिन्न संघसंस्थाका प्रतिनिधि लगायत विभिन्न विषयगत कार्यालयका सहभागिहरुको समेत सहभागिता रहेको थियो ।

सुनुवाईका सहभागितहरु :

महिला	पुरुष	जम्मा
८४	१४३	२२७

९. सुनुवाईका जबाफदेहि बक्ताहरु :

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा तपसिल अनुसारका जबाफदेहि बक्ताहरुको अर्थपूर्ण सहभागिता रहेको थियो ।

क्र.स.	नाम	पद	निकाय
१.	प्रकाश बहादुर शाही	अध्यक्ष	बैजनाथ गाउँपालिका
२.	निर्मला रोकाय	उपाध्यक्ष	बैजनाथ गाउँपालिका
३.	धर्मलाल न्यौपाने	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	बैजनाथ गाउँपालिका
४.	वडा अध्यक्षहरु	वडा अध्यक्ष	बैजनाथ गाउँपालिका
५.	कार्यपालिका सदस्यहरु	कार्यपालिका सदस्यहरु	बैजनाथ गाउँपालिका
६.	ग्राम्बा प्रमुखहरु	बैजनाथ गाउँपालिका	बैजनाथ गाउँपालिका

१०. सवल पक्षहरु

प्रभावकारी सेवा, सुविधा तथा गुणस्तरीय विकास कार्यक्रम, विकास निर्माण बारे खुला छलफल गरी नागरिकका गुनासा तथा रचनात्मक सुझाव संकलनका लागि बैजनाथ गाउँपालिकाको आयोजना तथा बासको सहजिकरणमा सञ्चालन भएको सार्वजनिक सुनुवाई एक सफल कार्यक्रमको रुपमा स्थापित भएको

छ । यो कार्यक्रम सञ्चालनको क्रममा पाइएका केहि सवल पक्षहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

१. सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सुशासन ऐन, नियमावली तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, स्थानीय निकाय सार्वजनिक सुनुवाई कार्यविधि-२०६७ अनुसार सम्पन्न भएको छ ।

२. सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा बैजनाथ गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहको अवस्था, मुख्य-मुख्य उपलब्धिहरु, नयाँ कार्यहरु र आगामी योजना बारे जानकारी गराउने काम भएको छ ।
३. सहभागिहरुले गुनासा, जिज्ञासा, सुझाव स्वस्फूर्त रुपमा धक फुकाएर अभिव्यक्त गरेका छन् ।
४. कार्यक्रमको सुरुवातमा सार्वजनिक सुनुवाईका आचारसंहिता प्रस्तुत सहित अनुमोदन गरी कार्यक्रम संचालन गरिएको थियो ।
५. सहभागिहरुबाट उठान गरिएका सवालहरु तथा सुझावहरुको जबाफदेहि बक्ताहरुबाट चित्त बुझ्दो जबाफ खोज्ने काम भएको थियो भने सहजकर्ताबाट थप प्रष्ट पार्नका लागि प्रभावकारी रुपमा सहजिकरण गर्ने काम भएको थियो ।
६. कार्यक्रमको अन्तमा छलफल भएका विषय वस्तुहरुलाई संक्षेपीकृत गरी ६ बुँदे प्रतिवद्धता तयार र सार्वजनिकीकरण गरी जबाफदेहि बक्ताहरुलाई हस्ताक्षर गराईएको थियो ।
७. सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमको प्रचार प्रसारका लागि सार्वजनिक सूचना, पत्राचार, निमन्त्रणा वितरण गरिएको थियो ।
८. सुनुवाईमा बैजनाथ गाउँपालिकाको कार्यालयका अध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा अध्यक्षहरु, शाखा प्रमुखहरुको उपस्थित हुनुले सुनुवाई प्रभावकारी भएको थियो ।
९. सुनुवाईमा अल्प संख्य, सिमान्तकृत, तथा पछाडि परेका वर्गहरुको अर्थपुर्ण सहभागिता रहेको थियो ।
१०. कार्यक्रममा पालिकाको पहिलो चौमासिकको प्रगति समिक्षा तथा आगामी योजना प्रस्तुत गरिएको थियो ।

११. सुधारका लागि सुझाव

१. कार्यक्रम निकै प्रभावकारी भएको भएपनि थप प्रभावकारि बनाउनका लागी सम्पन्न सार्वजनिक सुनुवाईमा गरिएका प्रतिवद्धताहरु कार्यान्वयनमा ध्यान दिनु पर्ने देखिन्छ ।
२. सुनुवाईमा सबै सरोकारवाला उपस्थिती हुन जरुरी छ ।
३. सुनुवाईमा सबैले समय व्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

१२. कार्यक्रमका उपलब्धिहरु :

- गाउँपालिकाको काम कारवाही बारे पहिलो चौमासिकको प्रगतिबारे खुल्ला छलफल गरिएकोछ ।
- गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा र सुबिधाका बारेमा छलफल तथा बहस गर्ने काम भएको छ ।
- गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने कार्यको प्रभावकारिताका बारेमा पृष्ठपोषण लिने काम भएको छ ।
- गाउँपालिकाले गरेका कार्यहरुको समिक्षा गरि भावि कार्ययोजनाका लागि सुझाव संकलन गर्ने काम भएको छ ।
- सुनुवाईमा उठेका सवालहरुको आधारमा ६ बुदे साझा सार्वजनिक प्रतिवद्धताको घोषणा गरिएको छ ।

कार्यक्रमका केही तस्विरहरु :

सुनुवाईका सहभागीहरु ।

अनुसूची १

सार्वजनिक सुनुवाइमा जारी गरिएका सहभागी तथा जबाफदेहिबक्ताले पालना गर्नुपर्ने आचारसंहिता :

१. सहभागीले बोल्नका लागि हात उठाएर संकेत गर्नुपर्नेछ ।
२. सहभागीले प्रश्न वा सुझाव के राख्ने हो, पहिले स्पष्ट गर्नुपर्नेछ ।
३. सहजकर्ताले बोल्ने संकेत गरेपछि मात्र आफ्नो नाम र ठेगाना सहित प्रश्न, जिज्ञासा वा सुझाव के हो राख्नुपर्नेछ ।
४. सेवाग्राही सहभागी नागरिकहरु धैरैलाई प्रश्न गर्न समय दिनुपर्ने भएकाले बुदांगत रुपमा छोटकरीमा प्रश्न प्रतिक्रिया राख्नु पर्नेछ र सहजकर्ताले निर्धारण गरेको समय बिते पछि तत्काल प्रस्तुती रोक्नुपर्नेछ ।
५. आफू भन्दा पहिलेका सहभागीले बोलेका कुरालाई दोहोर्न्याउन जरुरी हुने छैन ।
६. चित्त नबुझेमा सहजकर्ताको अनुमति लिएर थप प्रश्न राख्न पाईनेछ ।
७. सहभागीले बिना आधार कसै प्रति लाञ्छनायुक्त भाषाको प्रयोग गर्न पाईने छैन ।
८. सुनुवाईका वक्ता तथा सहभागीलाई उत्तेजित पार्ने वा बदलाको भावनाबाट भनाई राख्न वा बोल्न पाईने छैन ।
९. सुनुवाईलाई बिथोल्ने प्रयास कतैबाट भएको पाईएमा सबै सहभागी मिलेर शालीनतापूर्वक समाधानखोज्ने पहल गर्नु सबैको कर्तव्य हुनेछ ।
१०. सुनुवाईलाई विषयान्तर हुनबाट जोगाउन सबै सहभागी सचेत हुनु पर्नेछ ।

अनुसूची ४ : सुनुवाइका प्रतिबद्धताहरु

संलग्न गरिएको छ ।

हेमराज भट्ट

निर्देशक बास नेपाल

